NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1676 MỖI SỐ 0$02 NGÀY THỨ BA 17 OCTOBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	Hanoi						
	Một tờ bán tại Hanoi và các tỉnh	Một tờ gửi đi các tỉnh	Một tờ gửi đi ngoại quốc	Hàng tỉnh và Trung kỳ	Bắc kỳ và Trung kỳ	Ngoại quốc	Tàu mua
Một năm.	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00	»
Các lăng và công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50	
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25	
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75	

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. E. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 francs le centimètre de hauteur, sur 0 — 065 de large.

Une seule insertion. . . . 0$30 le cm/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$13 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

CẠNH-TRANH

Tây triết có câu rằng : « Cạnh tranh là mẹ tiến-hóa », nghĩa là có cạnh-tranh mới có tiến hóa. Nếu cái lòng cạnh-tranh của loài người mà tiêu-duyệt mất, thì cái cơ tiến-hóa trong thế-giới phải đình trệ ngay.

Thế nào là cái lòng cạnh-tranh ? cũng tay, cũng chân, cũng tai, cũng mắt, cũng đội trời đạp đất ở đời mà có người giỏi người trơn, người khôn người dại, người mạnh người yếu, người hay người hèn ; người trơn, người dại, người yếu, người hèn thấy người giỏi, người khôn, người mạnh, người hay, bằng đầu sinh ra cái lòng hâm-mộ, rồi xét lại mình mà sinh ra cái lòng quí sĩ, sau biết so sánh mình với người mà sinh ra cái lòng phẫn-khích, chẳng quản có công cùng sức để gắng làm cho được giỏi, được khôn, được hay, được mạnh bằng người ; người giỏi, người khôn, người hay, người mạnh cũng sợ kẻ khác theo kịp bằng mình, mà hay một cô lên danh giá siêu quần bạt tụy. Vì như chạy đua, ai ai cũng có cái bụng cướp giải giật lèo ; người chạy trước kẻ chạy sau ; kẻ ở đằng sau quyết chí theo đuổi mãi đều kỳ cùng, mà kẻ ở đằng trước cũng phải chạy tới hoài, không dám khi nào nghỉ bước. Ấy cái lòng cạnh-tranh có ích cho nhân-quần xã-hội là thế mà trăm sự tiến-hóa đến bởi đó mà sinh ra. Nhà học-vấn có cạnh tranh mà tân lý càng ngày càng phát minh. Nhà công-nghiệp có cạnh-tranh mà kỹ nghệ càng ngày càng tinh xảo. Nhà nông-mục có cạnh tranh mà tiền chẳng cải-lương càng ngày càng chu-đáo. Nhà thương mại có cạnh-tranh mà vận-tải giao thông càng ngày càng tấc-tốc.

Nay thử xét từ lúc có nhân loại cho đến bây giờ, từ sơn-man mà tiến lên giả man, từ giả man mà tiến lên bán khai, từ bán-khai mà tiến lên văn minh ; từ thời đại dùng đồ đá mà tiến lên thời-đại dùng đồ đồng, từ thời-đại dùng đồ đồng mà tiến lên thời đại dùng đồ sắt ; từ thời-kỳ du-mục mà tiến lên thời-kỳ canh-nông, từ thời-kỳ canh-nông mà tiến lên thời kỳ công nghệ, thương-nghiệp ; từ lúc ăn lông ở lỗ mà tiến lên lúc có nhà cửa, có áo quần, từ lúc có nhà cửa, có áo quần mà tiến lên lúc cung-điện lâu-đài, lụa là gấm vóc, trải biết mấy vạn vạn năm lựa đi lọc lại sàng đi sẩy lại mà thành ra được cái thế giới về-vang tốt đẹp đó, gì mà chẳng phải là cái kết quả cạnh tranh ?

Lại thử coi các nước văn-minh tiến-tiến ở đời này, tự thế-kỷ thứ mười tám đến giờ ; công-xưởng thì mỗi ngày mỗi có thêm máy-móc mới ; thương-giới thì mỗi ngày mỗi mở thêm thị trường to ; đo tàu khói mà đến tàu lặn, tàu bay ; đo xe hỏa mà đến xe hơi, xe điện ; ấy đều bởi cái sức cạnh-tranh của những bậc chí-sĩ danh-nhân, thấy khôn thợ giỏi, bao nhiêu người tâm đầu với tâm, óc chọi với óc, mà gây nên cái cuộc tiến hóa không biết đến đâu là chừng.

Cái năng-lực cạnh-tranh chẳng là vĩ-đại lắm ru ? Cái kết quả cạnh tranh chẳng là rực-rỡ lắm ru ? Song phải là cái lòng cạnh-tranh như đã kể trên kia mới là chính-đáng mà làm nguồn gốc cho mọi sự tiến-hóa ở đời ; không phải ỷ nhân thắng kỷ là cạnh-tranh, cũng không phải tổn nhân ích kỷ là cạnh-tranh. Ỷ nhân thắng kỷ là lòng tật-đố, tổn nhân ích kỷ là lòng hiểm độc, chứ không phải là lòng cạnh-tranh. Người giỏi mà mình trơn, thì ghét người ta mình cũng không giỏi ; người khôn mà mình dại, thì hại được người ta mình cũng chẳng khôn ; thấy người khôn giỏi mà đã đem lòng ghen ghét, chực tìm phương hãm-hại người ta thì còn có bụng qui-sĩ phẫn khích ở đâu mà ra sức uốn-tu cho được bởi trơn bởi dại. Người trơn không ganh làm giỏi, người dại không ganh làm khôn, thì người giỏi, người khôn cũng dễ sinh tự mãn tự-kiêu, mà tiến chẳng chỉ đến thế là hạn lượng. Trong xã-hội lại vì thế mà không tiến-hóa được mau ; chẳng những không tiến-hóa được mau mà chỉ những ghét nhau và lo làm hại nhau, thành ra một cái xã-hội tương tắc tương - tàu, tương-khuynh tương loát. Ấy cạnh-tranh mà không chính đáng, thì cái tệ hại cũng rất là gớm ghê.

Nước ta cận-lai, hai chữ « cạnh-tranh » cũng thành ra cái tiếng khẩu đầu ở khắp các hạng người trong xã-hội ; nhưng xem ra cũng còn có nhiều người ngộ giải cái nghĩa cạnh tranh. Cạnh tranh về văn học thì bài-xích nhau lấy làm sương, thành ra chỉ đua-bơi ở chỗ lời ăn tiếng nói mà không ở chỗ đức cả tài cao. Cạnh-tranh về danh lợi thì nhường-đoạt nhau lấy làm thường, thành ra chỉ ham hỗ ở chỗ lộc vị chức quyền mà không ở chỗ công to nghiệp lớn. Cạnh-tranh về thực - nghiệp thì mua tranh bán cướp lấy làm đắc-kế, thành ra sự mậu dịch đối với người, mua cái gì cũng phải giá cao, bán cái gì cũng phải giá hạ, rồi đến làm đồ điếu buôn hàng giả, hư mất cả danh dự, trục-lợi mất cả tín-dụng cũng không từ. Dám khuyên quốc-dân ta nên cổ cạnh-tranh mà đừng ngộ giải cái nghĩa cạnh tranh như thế.

T.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Pagamento en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả báo-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho báo-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tỉnh đã chỗ ở, còn thì báo-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris ngày 15 Octobre 1922

Ngạch Tư-pháp

Các viên chức sau này trong ngạch Tư-pháp được thăng chức :

Chưởng-lý Saigon : M. Lafontan de Goth ; phó chưởng-lý Saigon : M. Fetter ; chưởng-lý dự-khuyết Hanoi : M. Cresent ; chánh tòa Sơ-thẩm Saigon : M.Garrigue ; biện-lý Saigon : M. Lafrique ; biện lý Pnom-penh : M. Niocel ; biện lý Bentré : M. Léger ; biện lý Cần-thơ : M. Birrière ; biện lý Rạch-giá : M. Giordani ; biện lý Hanoi : M. Gaye ; biện lý Sóc-trăng : M. Degentile ; Chánh tòa ở Pnompenh : MM. Jodin, Diegosnares, ở Châu-đốc M. Padoul ; Quan tòa ở Hanoi : MM. Levan, Joi Nicolas ; phó tòa ở Mỹ-tho : M. Marcèguez ; ở Cần thơ M. Tavernier ; quan tòa hòa giải ở Nam-định : M. Antonini ; quan phó tòa ở Vĩnh-long : M. Papenhoat ; ở Mỹ-tho : M. Garsin ; phụ biện tại tòa án Hanoi : M. Nguyễn-xuân-Giác, ở Sai-gon, M. Nguyễn-văn-Nghi.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 16 Octobre 1922

Ân kẻ hành-thích M Rathenau

Tòa Đại-hình Leipzig đã tuyên án những kẻ hành-thích M Rathenau : Techow phải ăn 15 năm khổ sai ; Gunther, 8 năm khổ sai ; Tillesen, 3 năm tội giam. Marnecke, Steinbeck và Voss trắng án.

Các nhà kỹ-nghệ nước Đức tại các miền bị tàn phá

Việc các nhà kỹ-nghệ nước Đức đi thăm các miền bị tàn phá nay lại hoãn lại

Một giải đấu-mã

Con ngựa *Prodige* của M. Thibault Hain được cái giải thưởng của hội-đồng thành phố Paris là 200 000 f.

Tại Nguyên-lão nghị-viện

M Viviani trả lời cựu Nguyên-lão nghị-viện Ceretti.

Quan Franklin Bouillon đã trở về

Quan Franklin Bouillon đã trở về Toulon.

Nói về lòng nhiệt-thành

Nhiệt-thành là một cái thần-cơ linh-động vô hình của người. Nói về phần thực-dụng thì nó có một cái nghị-lực rất thiêng-liêng ; hết thảy các việc trong thế-giới đã thiên-hạ vạn niêm đến thế nào chăng nữa, lúc nó làm một tiện quân tiên-đạo, tất là đắc-lực, không còn có việc chi là không xong, không còn có cái gì là trở ngại được nó mà không làm được vậy. Cho nên người ta đã từng kể công nó một cách rõ rệt rằng : từ khi quả địa-cầu tất lửa, tạo thành nên một cái thế-giới của nhân-loại, từ đó tới nay thế giới càng thêm nhiều việc, mà việc gì cũng có kết-quả, hầu làm nên được cái hạnh phúc cho nhân-loại mỗi ngày mỗi thấy rõ tươi. Cái đó là công ai ? tức là nhờ có nhiệt-thành vậy. Nếu không có nhiệt-thành thì tạo-vật nhân-loại phồn-thịnh thế-giới mãnh mẽn đến đâu, có lẽ cũng theo quá địa-cầu ngoài dần đi thành ra một đống tro tàn lạnh lẽo mà thôi ! Qui hồ thay nhiệt-thành ! Mà thực có công với nhân-loại biết chừng nào. Ta muốn có mi, ta muốn lập nên những giới lấy mi ta muốn hoàn-toàn là một phần-tử của xã hội, của nước nhà, của thế-giới, tất phải trông cậy về mi, mà không những riêng về phần ta ta lại mong mỏi cho hết thảy người đời ai nấy đều có mi để giúp nên cái nghị-lực cho được hoạt bát, cái nghĩa-vụ cho được hoàn toàn vậy.

Xem thế đủ rõ người ta ở đời muốn nên một người hữu-dụng cần phải có nhiệt-thành, có nhiệt thành mới có chí tiến thủ, mới có sức thành-tự ; cái thân hoạt động được ở đời, đến đo nhất điểm nhiệt-thành làm chủng dẫn, xưa nay những đấng anh-hùng, hào-kiệt làm nên công danh sự nghiệp lỡ đất long trời, dấu có mưu sâu chước khéo, tài giỏi chí xa đến đâu mặc lòng, cũng đều phải cậy nhiệt-thành làm một cái tài-liệu ưu-phẩm trước nhất. Trong một đạo quân kia, khi bị vây ngay cấp, ông chỉ-sự bỗi các tướng nên công thì ra làm sao ; người khỏe bắn giỏi, kẻ cầy đánh tài, mỗi người mỗi phách, ai cũng bụm mình cả. Đến lúc quân vỡ giặc tràn, tướng, sủy chạy tan tác, chỉ còn lại một viện một-tướng và vài chục đứa vỏ danh bạ-tốt, đứng lại chống giặc, làm cho trăm nghìn quân giặc phải lui. Các tướng hỏi chúng ngươ : có tài gì mà dám liều như vậy ? thì đều đáp rằng : chúng tôi thực không phải có tài cán gì mà không ấy, chỉ vì tấm lòng nhiệt-thành báo quốc, có sai giặc nên. nó bắt buộc phải thế. Thay ra con người ở trong cõi đời, cái chân giá không kể địa vị cao hay thấp, nhân phẩm sang hay hèn, mà chỉ xem nhiệt-thành có càng không vậy.

Càng nói càng rõ cái công dụng của nhiệt-thành trọng-đại không gì bằng. Nhiệt-thành làm ra mọi việc, một việc bỏ nhiệt-thành mà gây nên. Nhiệt-thành còn thì người còn, người còn thì thế-giới còn ; người không nhiệt-thành không cũng như chết, mà thế-giới có cũng như không. Nhiều là thời đại cạnh tranh nay thì công dụng nhiệt-thành lại càng rõ rệt lắm, nẫu chẳng ta ai nấy thất đi từng thấy, tai đã từng nghe những cái hiệu-quả phi-thường thịnh-vượng của các nước văn-minh ngày nay, mà chẳng ta vẫn hăm-hở ấy, không phải là một cái cảnh-tượng ngẫu-nhiên của Tạo-hóa, mà chính là cái sự-nghiệp cũng tạo của sức người ; sức người ấy cũng vì cái lòng nhiệt-thành tiến hóa của nhất bàn quốc dân người ta mà ra. Ấy bởi nhiệt-thành mà gây nên cái sức tiến thủ, cái sức mạo-hiểm cái sức học hành, góp bao nhiêu sức ấy mà làm nên được có như ngày nay. Sự-nghiệp lớn lao, công trình to tát, nguyên-nhân chỉ bởi một điểm nhỏ ấy, mới kỳ thay ! Hỡi cố đân nước ta nay đương dắt dìu nhau bước lên con đường tiến-hóa tuy mong ở ai nấy phải có đủ thực tài lực, nhưng trước hết ta mong ai nấy phải có thực nhiệt thành, công-nghệ có nhiệt thành mới mong chấn-chỉnh, thương-nghiệp có nhiệt-thành mới mong khoáng-trương, cho đến hết thảy trăm công nghìn việc trong buổi đổi cũ thay mới này, cũng phải có nhiệt-thành mới chắc có mệu-quả. Vì nếu làm việc gì mà không sẵn có nhiệt thành, thì chỉ lúc đầu đua đòi bảo hức mà rồi ra sinh chán nản ngay, như vậy thì dù việc gì đến đâu cũng không bao giờ có làm được. Đã hay rằng muốn cho việc thành, phải có nhân-nại, phải có tiến thủ, nhưng trước khi ra gánh vác lấy việc đời, tự mình có nẫu có cái nhiệt thành chân thực đã, không phải đợi người thúc giục, đợi người xui xiểm mới làm, thì rồi mới nhân-nại mới tiến thủ được, ta còn ở đời ngày nào, ta còn có nhiệt thành, ta còn gánh việc cho đời ngày nào, ta không hề có quên nhiệt-thành, nhất sinh bền lắm, ta không để mất, mà cũng không ai làm mất được của ta, cho đến lúc hai tay buông xuôi ở cõi thế cảo về tội với đời, một xoang làm xuyết, ta không phụ đời, đời nào ta lại phụ ta. Như vậy ai nấy có nhiệt-thành mà thi-thố, nhiệt thành mà tỏ mà phát-triển, ta sẽ có ta bởi-dưỡng cho một ngày một đầy rẫy, để khiến cho nó phát tiết được lưu loát, như ngọn lửa ngày càng thêm sáng, không để cho vật ngoại làm mờ mà làm tắt đi được vậy.

Từ lúc làn sóng cạnh-tranh bức lại xứ ta, người mình đã hiểu rõ cái năng lực của nhiệt-thành, đều đã chú trọng vào nó, mong đem nó mà tranh cạnh cùng người ; ngọn đuốc văn-minh soi tới, bên nẩy ra trăm nghìn vạn tục cái ngọn lửa nhiệt thành, tưởng có lẽ bùng bùng bột bột, đốm nên một vẻ rực rỡ thì phải, mà chỉ thấy bỏ cháy lại tắt bỏ nóng lại nguội là có làm sao ? Ôi ! Thời đại đua chen, phong trào kịch liệt, ta còn có thể lấy ngọn đèn cái lên-nhân mà đối phó được yên ru ? Âu, Á một trời, đông tây cùng đất, ta cũng như người, lẽ nào ta lại không có nhiệt-thành như người sao ? Đó chẳng qua là người mình quen cái thói ăn thường thì cực, có mà không biết dùng, dẫng mà không chịu mở-mực đó thôi. Lại đáng phàn nàn nữa là có nhiều kẻ vô thuyết tinh mà giả giọng nhiệt thành thì lại là một cái hại rất lớn !

Nói đến đây xực nhớ đến một câu chuyện khôi-hài nói về nhiệt thành, có ý châm biếm cảnh tình, vậy xin thuật qua ra đây để chư khán-quan cùng xét : « Một người nọ hỏi người kia rằng : Nhiệt thành là gì ? — Người kia đáp : Nghĩa đó sâu sắc khó giải cho hết được, nhưng có thể nói tắt được là cái lòng hăng hái sốt sắng của người, suy ra làm những việc chấn-chỉnh ở trên đời, kỳ cho đến được mục-đích, không giá đội, không sợ bẩn, thế là nhiệt-thành. Lòng ấy người ta ai cũng có, biết dùng thì còn, không biết dùng thì mất. — Người nọ cãi : Không phải ! Cứ như tôi xem thì nhiệt-thành là một cái vật ngoài lại hình như ma qui vậy nào có ẩn nấng mới nhập vào người ta, xong rồi lại biến đi mất. chẳng thế mà trong một hội mười lăm hai mươi ông rủ nhau làm một việc công-ích, hôm họp mặt đông, làm việc rất to ; trong một giây nhà rộng rãi, chung quanh một cái bàn sự bày vài chục ở ấy thế mà việc phải thương-lượng, rau, mấy nhãn nhỏ, áo quần bánh bao, chén lạc chén thề, ăn uống cười nói rất vui vẻ. Ông nọ nói với ; chàng ta định làm việc công-ích, tiền tài và thế lực thì đã thừa rồi, chỉ còn mong ở các ngài ai nấy phải có nhiệt-thành, mới xong. Dứt lời cả tọa đồng thanh đáp lại : Chúng tôi xin đem hết nhiệt-thành mà đối phó với việc công-ích ấy. Coi như trong bữa tiệc đó chứa chan trân trọng, thuần những vì nhiệt-thành, tưởng có lẽ công việc chóng nên kết quả thì phải, thế mà sau khi đã tan tiệc, thì không ai còn hỏi đến việc gì là cái chi chi. Lâu lâu lại họp lại tiệc, mỗi lần tiệc thì lại thì giờ thổ lộ ra, bao nhiêu lòng nhiệt-thành, tinh đàn hai mươi lần tiệc mà nhiệt-thành của các ông chưa thấy thi-giờ được chút gì, đến khi đó lưng vốn hết sạch, sành sanh giá lòng nhiệt-thành của các ông sẵng đến tiền tài đâu hết thảy. Như vậy thì nhiệt-thành hề không phải là vật ngoài lại mà thế chăng ? Người kia thở dài mà đáp rằng : Đó là những kẻ mượn tiếng nhiệt-thành để cầu danh cầu lợi, chứ người thực có nhiệt-thành nói làm sao thì làm được như thế. Nương than ôi, nhiệt thành đã mấy kẻ, tiền-đồ man mác, ta chỉ còn trông vào cái sức mẫu-tử của quốc-dân.

Nhân câu chuyện đó, tôi cũng xin nói góp vài lời, tỏ cùng quốc-dân, trừ những kẻ vô trí thức không có chi quan niệm gì với đời thì không kể, còn ai đã biết nhiệm có trách-nhiệm ở đời, xin gắng thực hành cho chóng chóng, chớ nên đem cái nhiệt-thành giả đối mà hoặc chúng lẫn người.

Sở Báo

Tự do diễn đàn

Cảm-tưởng về việc lập Âu-trí-viện

Từ khi nhà-nước đem ánh sáng văn-minh mà soi khắp sang dân ta, đã mở mang cho ta biết bao nhiêu về đường học-vấn, về đường trí-thức tư tưởng, cũng nhờ đấy mà cái tinh thần văn-minh ở nước ta cũng một ngày mỗ mở mang thêm ra. Xem cái trình-độ nước ta ngày nay đương là một cái thời-kỳ nói lên cơn đường văn - minh tiến-bộ, cho nên trong nước ta đã có một cái hội rất lớn-lao, rất có thể lực của những bậc Thượng-lưu, Trung-lưu trong xã-hội là hội Khai-trí-tiến-đức mà ta thường nghe thấy tên đã lâu nay. Hội ấy đã làm gì, là để khai-trí cho dân, vực dân dân lên cân về vang sang sướng ; Cho nên ngay nay đã khởi xướng lên cái vấn-đề lập Âu-trí viện cho các dân nhà quê để bồi đắp cho bọn thiếu-niên ấy còn thơ-ấu cần con nhà nghèo khó, khi ban ngày bố mẹ chúng nó đi làm vắng, vẫn phải bỏ nheo bỏ nhóc, không người nào lẻ làm cho ăn cho bú gì cả. Nghĩ đến unu chân như thế, ai là chẳng động lòng thương ! Ôi ! cái vận mệnh của nước ta sau nay mà được cường thịnh thì ta chẳng mong đợi về lũ thiếu niên hay sao ! Thế mà muốn nhiên có cái vấn-đề lập Âu-trí-viện kuởi xướng ra, đã là qui đáng trọng thay và đáng hoan hỉ thay về cái vấn đề ấy. Bởi vậy từ khi cái vấn đề ấy mới phát khởi, các bậc thương đã nết lòng mà hoan nguênh mà nghị luận đến, mà vẫn đáng cả mục lực quyên về việc lập Âu trí viện. Cái vấn đề ấy đã bắt đi hết đến các ngõ hẻm hang cùng. Chắc ai là người học thức, ta người vẫn xem báo lại chẳng để tâm đến việc ấy hay sao ! Mới rồi, các quan trên lại sức cho các quan Phủ, huyện sức cho các dân biết việc lập Âu trí viện là một việc rất có ích lợi cho trẻ con nhà-nghèo, nếu làng nào muốn lập một Âu-trí-viện thì hễ đủ 6, 7 trăm đồng, nếu làng nào muốn lập mà chưa đủ số tiền ấy thì sẽ xin hội Khai-trí-tiến-đức trợ-cấp cho. Ấy sự lập Âu-trí-viện đã có động là thế, mà phần nhiều người trong dân-thôn còn chưa hiểu rõ việc ấy là thế nào cái chủ-nghĩa lập ra để làm gì chưa biết. Chán ngán thay cho những người ấy, ngủ say đến bao giờ mới tỉnh ? Báo-chương vẫn thường khua chuông cảnh tỉnh ở bên tai, tỏ sức để đem đến trước mắt, mà cũng còn chưa biết là thế nào ; thế mới biết rằng : dân ta nhiều người thấy nói đến sự công-ích công-lợi họ bảo cho mơ hồ, còn người lạnh như không. Các dân-gian ta ơi ! phải-nào như tình nọ lại mới được. Ai cũng nên biết rằng : muốn cho chóng khỏe, cho chóng mở mang đường trí thức cho bọn con em sau này phải cần có sự giáo-dục, nhưng sự giáo-dục lại chia ra làm hai thứ là gia đình giáo-dục và học đường giáo-dục, hai cái ấy nó vẫn phải liên hợp với nhau. Hãy giờ các nơi đàn đàn cũng có trường học rồi, thì trong các làng lại nên lập cho Âu-trí viện nữa, vì ở đấy vừa để nuôi nấng trẻ vừa bồ-cứu cả các gia-đình giáo dục cho chúng nó nữa đấy. như thế thì việc lập Âu-trí-viện là một việc rất tuyệt yếu, ta hà lại chẳng chóng gấy dựng lên hay sao ! Và lại xem ra các trẻ con, ở các dân gian trừ ra các con nhà để có giáo-dục không kể, còn thuần là con khuyết điểm cả, bởi vì bố mẹ chúng nó nghèo đói, cả ngày còn phải đi tìm cách sinh nhai bận công hợp việc, còn thì giờ đâu mà dạy dỗ đến con, nhiều người đem con ra trường cho con học, hình như muốn ấy thác cả con

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

minh cho ông thầy, đến ngày sau đứa con hay đỗ thế nào thì bảo cho ông thầy cả, nào có biết đâu, có học đường giáo-dục mà không có gia-đình giáo-dục thì đủ ông thầy cần mẫn thế nào, hết lòng với lũ trẻ thế nào vị tất đã nẫn nắn những đứa trẻ ấy bằng những đứa trẻ có cả gia-đình giáo-dục và học đường giáo-dục được. Nói đến đây chắc cũng có người bảo rằng sao đương nói về việc lập Ấu-trĩ-viện, lại nói cả đến việc học, nhưng ở nơi ấy có liên can đến sự gia-đình giáo-dục, tưởng nói lẫn sự học vào đây cũng không phải là thừa vậy.

Mong rằng các dân-gian ta ai cũng biết sự lập Ấu-trĩ-viện là một việc rất có ích lợi đáng làm, trước là nuôi nắng lấy lũ thơ ấu ở trong dân-thôn mình, để sau những người dân trong nước ai cũng được cường-tráng, không ốm-lả nhu-nhược, cũng bởi lúc còn bé không đủ cơm mà ăn, không đủ áo mà mặc, không có người chăm-nom cho bú-mớm, lác yếu-đau không có người bế ẵm thuốc thang mà sinh ra. Nếu có Ấu-trĩ-viện thì những các học thơ-ấu con nhà nghèo không phải những nỗi khó-khăn ấy nữa, những công việc trong Ấu-trĩ viện sắp đặt thế nào mà tiện lợi thế nào thì trong các bác chương vẫn thường công-luận rồi, không phải kể lại ra đây nữa. Ai là người có trách-nhiệm trong dân, ai là người vẫn sẵn tâm làm điều công ích công lợi nên ra mà gây dựng lấy việc lập Ấu-trĩ-viện trong dân mình, nếu không có tiền công dân, thì mỗi người trong dân góp lại một ít, nhất là những nhà giàu có thì lại càng nên bỏ ra nhiều, góp lại thành một món tiền to để làm ngay được việc ích lợi này. Mong lắm!

Trần-viết-Bảo

VĂN UYÊN

Hỏi giăng

Mượn chén thanh-liên hỏi chuyện ngông
Hỏi giăng giăng có biết cho không?
Gương trời tròn khuyết khi nào khác?
Trái đất xoay quanh đã mấy vòng?
Chú cuội sao nay còn nói dối?
Chị Hằ.g bao tuổi vẫn chưa chồng?
Gốc đa thêm quế ai ngồi đó?
Cho tớ lên chơi kết bạn cùng.

Sầu-nhân, P. H. T.

Giảng đáp lại

Ông thử lên chơi quả nguyệt-cầu.
Tiện ông xin hỏi một đôi câu.
Giang sơn tô điểm sao mà khéo.
Thiên hạ văn-minh đã bấy lâu.
Một mảnh gương tròn soi mấy mặt.
Nửa đường quế-đọa lối năm châu.
Độ rỗi nghe nói vùng tân học.
Có cả làng thơ lẫn ả-đầu.

Kế đính; Đinh-đức-Huệ

Động Thiên tôn

(Ninh-bình)

Biết bao dặc chạm thợ giời xây,
Vui thú đâu hơn thú nói này.
Sáng tối hang chia từng cửa đá
Âm hòa khí hợp khoảng non mây.
Rằn ràn rõ rõ ngôi thờ ngự,
Chim chóc xôn xao cảnh phật bày.
Kẻ tự sở Đường sang mở động,
Động Thiên-tôn đó cảnh thiên-thai.

Cờ bông-lau

(Bình Tiên-hoàng)

Ở động Hoa-lư đã bấy lâu,
Sớm khuya lữ trẻ bạn cùng nhau.
Nghênh ngang tay kiệu tranh đua [ruớc,
Phất-phới bông cờ kíp rước mau.
Thắng chỉ ! non sông chia rẽ cỏ,
Quét trừ gai góc sạch như lau.
Nghiệp vua gây dựng từ nay đó,
Cây Lý cành Lê tiếp nối sau.

Thạch-hãn, Lê-đình-Nhiếp.

Hát nói

Khuyên bạn hồng thi

Miếu

Có chăng khi nói khi cười,
Không chăng mặc quách chẳng hoài thở than,
Lợi-danh ai khéo mơ màng,
Ngoài vòng danh lợi có chàng với ta.
. . .
Tang bồng là nợ,
Đường công-danh chi sự được với thua
Chữ rằi may may rải cũng bằng thừa
Còn chen chúc sây sưa vào hội-lạc ? . . . .
Rượu lưng bầu vui miền hải-giác
Bạn làng văn tôi bác có nhau
Pha tiếng cười trong cuộc bể dâu
Kia Khanh-tướng công-hầu ấu cũng thế ! . . .
Nhìn vũ trụ gẫm tam phó-lệ
Đám bụi hồng mặc kẻ tranh đua
Cõi Trần khi gió khi mưa. . .

Liễu-dương-tử, Đặng-trần-Phất

Nam-quốc hiếu-tử ca

(Cả thảy 42 truyện)

(Tiếp theo)

Bài thứ hai mươi chín

Phạm-văn-Thu

Chuyện con hiếu tiếng càng vinh hiển,
Huyện Đồng-xuân (255 lại Phạm-văn-Thu.
Tấm lòng thành kính đã phu,
Tháp Chiêm (256) tuyết chạm, sông Cầu nước thanh. 257)
Thưởng đọc chơi, « tất sinh phu [phát »,
Cảm nhớ câu : « minh phát hiếu [hoài » (259)
Tuyết tơ đẹp về gương đài,
Đêm năm canh hỏi ngày hai buổi hầu.
Người vợ cũng giữ điều kính nghĩa,
Bữa sớm hôm vui về hết lòng.
Gió cây cửu-lý bương nồng (26.)
Cỏ đâu ruột khế, lòng sung bao ở
Mẹ hạnh ốm thêm mọc thăng tâm,
Luống tìm tòi, non thẳm, rừng xanh.
Lòng thành vẹn đạo sự sinh,
Mẫu chi mã hội chay canh cho [rồm. (261)

255. Đã giải ở kỳ trước
256-257. Tháp Chiêm là ngọn tháp của vua Chiêm-thành đời cổ xây, nay còn đi tích. Ở gần với sông Cầu.
258-260. Điển kinh thi : Niêm nhi tất sinh, hiếu thì phu phát : nghĩa là tóc đã sẻ thân mình nhớ ở bố mẹ mà ra cả. lại : Minh phát bất mị, hiếu hoài nhi nhân : nghĩa là đến sáng rõ không ngủ, hễ nhớ đến cha mẹ.
260. Câu phong rao có rằng : « Gió đưa cây cửu lý hương v. v. » nghĩa nói là cảnh mẹ chồng nàng dâu vui vẻ.
261. Tục là những nhà thường hay tuần tục có tăng chư sư, hay đến mà, và đã bỏ thêm hành nhân với các đồ làm ăn v. v. lại có nhà cước thấy vẽ đọc cảnh ấn chay, đàng thì đi bảo hiếu cho nhà mẹ.

Người bệnh nghĩa tiếng tâm non nước,
Nghìn muôn năm trong cuộc vuông tròn.

Núi Hàng (262) rạng đá chon von,
Làm bia hiếu-tử vẫn còn trơ-trơ.

Bài thứ ba mươi

Nguyễn-văn-Danh

Người Quảng-nghĩa thuở xưa còn [chuyện,
Ở Bình-sơn có Nguyễn-văn-Danh.
Sớm khuya thờ phụng thỏa tình,
Một đông hiếu-thảy chẳng quanh Thái-[lân. (263)
Bóng tơ rủ về sân mai mát,
Những non xanh quanh quất gần [nơi.
Nhà xuân nhàn lúc rong chơi,
Ngờ đâu nạn bỗ rụng rời thảm thương.
Thoảng một phút âm-dương cách biệt,
Sự nhỡ rồi sau biết khôn theo.
Nỗi thương mẫu vạch giới kêu,
Càng nhìn nhận dấu, càng đau đớn lòng.
Liền theo lối, lận trong cùng hiểm.
Tìm đi hái (264) đặp điểm cho vẹn
Tam-thơi, (265) ngũ-chỉ (266) mọi [miền.
Hồn tránh (267) dun dải hồ liền mắc [sa
Chân sau thọt nghiệm tra bình tích,
So dấy vào thời đích không sai.
Bỗ mang xương tán thịt nhai,
Nếu loài Mãnh-hổ, tỉ người ngọa-[lân. (268)

Trên Thánh đã ra sa hiếu-tử,
Ban biển vàng đề chữ « Khả-[phong. » (269)
Nghìn thu tỏ giải tấm lòng,
Đầm Loa, núi Trống tiếng ông lâu-[dài. (270)

(*Còn nữa*)

Các-đình, Phạm-nguyên-Cấp

262. Núi Hàng thuộc huyện Đồng xuân.
263. Vinh Thái-lân là tổng bỏ thuộc đất huyện Bình sơn.
264. Đi-hái là thầy xác người chết còn lại.
265-266. Hai nói ấy ở địa hạt huyện Bình-sơn.
267 Mảnh Bình-sơn-tử có chép người phải bỏ mẫu-[hổ, thì bèn lấy phải tâm sau phận thơ với sau bỏ ấy hễ nó đi đâu thì phải theo đi đấy gọi là Trình-[quí.
268 Mãnh hổ là con hổ dữ, ngọa lân là con lân nằm, người đời xưa đi vắng mà người chết, có vì mà nhơ con lên nằm.
269. Biển chữ : « Hiếu hạnh khả phong » nghĩa là bởi hiếu hạnh lắm phong hóa cho đời, cho ấy cũng gọi là « khả phong » nghĩa là khả khuyến.
270. Đầm Loa, núi Trống cũng thuộc huyện Bình sơn.

VIỆC HANOI

Tàu sang Pháp. — Tàu *Angers* mang thư sang Pháp, đến ngày 20 Octobre ở Haiphong sẽ chạy đi Saigon. Thư-từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe lửa 20 giờ 7 phút tối 19 Octobre.

Tàu chậm lại. — Tàu *Paul Lecat* đáng lẽ ở Marseille chạy sáng đây từ ngày 5 Octobre mà vì thấy-thủ đình công, lại phải chậm lại. Hãng tàu bèn có nhận được của tổng-cục bên Paris một bức điện tín nói rằng chưa biết ngày nào tàu ấy mới khởi hành.

Quan Toàn quyền đi Saigon — Quan Toàn quyền Baudoin đến ngày 8 Novembre thì cùng với quyền-vỏ Saigon.

Hội chợ phiên tỉnh Cao-bằng. — Trong hạt Cao-bằng hiện vẫn còn dịch trâu bò, vậy cuộc Hội chợ phiên trước định mở vào ngày 26, 27 Octobre thì nay vẫn hoãn lại, chưa biết ngày nào mới mở.

Việc bầu-cử Hội-đồng quản-hạt tại Nam-kỳ — Việc bầu cử các ông nghị-viên Tây tại Hội-đồng quản hạt ở Nam-kỳ thì trong số báo hôm qua, bản quán đã nói rằng duy có M. Fays là trúng cử mà thôi, còn 9 ông khác phải bầu lại cả.

Còn việc bầu cử mười ông nghị-viên Nam thì nay đã có tên như sau này :

Hạt thứ nhất : Gia-định

Số người dự bầu : 4 202.
MM. Tạ-quang-Vinh được 1870 phiếu
Trương-v Ngẫn — 1734
Ngô-khắc-Tấn — 1477
Trần-v-Đường — 766
Cao-hoài-Đề — 715
Trần-đình-Thanh 485
Trần quang-Thuật 461

Đều phải bầu lại cả, chưa ai hợp-lệ.

Hạt thứ hai : Saigon

Số người dự bầu : 4 020.
MM. Ng-phan-Long được 3436 phiếu
Trương-v-Bền — 2979 —
Hai ông đều trúng cả cả.
Rồi đến M. Ng-ấn-Thanh 786 phiếu

Hạt thứ ba : Bến-tre

Số người dự bầu 4 279
MM. Trương-thanh-Tương 1933 phiếu
Nguyễn-văn-Hợp 1810
Nguyễn-văn-Phát 1414
Trần-văn-Miêng 1114
Tạ-quang-Nghĩa 912
Trần-đình-Bảo 490

Hạt thứ tư : Sa-đéc

Số người dự bầu 3708
Ông Đốc-sĩ Lê-quang-Trinh 2585 phiếu trúng cử.
Những ông khác chưa hợp lệ là :
MM. Ng-ngọc-Chơn 1556 phiếu
Ng-tấn Được 1231
Ng-văn-Của 778
Trần-duy-Thọ 400
Ng quang-Bảnn 217

Hạt thứ năm : Cần-thơ

Số người dự bầu 3.136
MM Tr-khắc-Nhương được 1581 phiếu
Ng-quang-Sửu 875
Võ-văn-Thơm 870
Ng-văn-Sa 781
Ng-tấn-Tài 718
Võ hiếu-Du 701
Đoàn-hữu-Cần 122

Chưa ông nào hợp lệ cả.

Vậy trong số 10 ông tại Hội-đồng quản hạt thì mới được ba ông trúng cử là MM. Ng-phan-Long, chủ bút báo *Echo Annamite*, nguyên thanh-tra người Thượng-chinh và là cựu học-sinh ở Nam định, Trương-v-Bền chủ nhà máy đèn ở Chợ-lớn, năm trước có ra xem Hội-chợ Hanoi và quan bác-sĩ Lê-quang-Trinh.

Bản quán có lời mừng các ngài trúng cử thật là điên-đảng và khen người đồng bang trong Nam kỳ thật đã khéo biết chọn người.

Những nhà hàng cơm ở Hanoi cũng vì cuộc HỘI-CHỢ mà mở rộng thêm ra, các ngài cũng nên thuê buồng ngay đi.

Từ 10 đến 24 Décembre 1922.

1071

Ai tín. — Bản quán được tin rằng cậu Louis Eugène Beauville lên 4 tuổi là con trai ông bà Beauville ở phố hàng Cót, mất ngày 14 vừa rồi tại nhà số 27 phố hàng Cót. Ngày chủ nhật, hồi 5 giờ chiều đã cất đám. Bản quán có lời chia buồn với ông bà Beauville và qui-quyến.

Lời cám ơn. — Chúng tôi xin có lời thành tạ các ngài đã tỏ lòng thân-ái với chúng tôi trong khi con chúng tôi mất mới rồi.

Mme và M. E. Beauville
Thư-ký ngạch Tuần-cảnh Đông-pháp
27, phố Takou, Hanoi.

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng thứ bảy tòa Thượng-thẩm tuyên án phạt M. An 25 francs và 1 p. bồi thường cho Mme Vũ-huy-Quang về việc đánh nhau ở hàng Quạt.

***

Sáng hôm nay tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Ngăn trở việc khám thuốc phiện. — Mộ hôm tàu của công-ty Bạch-thái-Buởi chở hành-khách đến Phú-thọ, người sở Thương-chính nghi-ngờ tàu có thuốc phiện lậu, xuống chực khám thì tên Bài-vân-Bảm là mại-bản tàu lấy không cho khám đuổi lên bờ và nói rằng nếu không lên ngay thì đầy xuống sông. Tòa án Trừng-trị phạt tên Bài-vân Đảm 3 tháng tù và 1000 quan về tội ngăn trở người sở Thương-chính. Tòa hỏi xong, hoãn để nghị án.

Việc hành hung ở hiệu sách Quảng-ngãi. — Một hôm tên Phạm Long là học-trò đến hàng bán sách của người dân bà tên là Phan-lý Ký mượn một quyển chuyện, vì đẩy vẫn cho thuê. Người chồng là Khách không cho mượn, vì thế tên ấy sinh sự và nói lôi thôi. Chủ hàng bán sách đi thưa sở Cẩm phạt tên ấy hai báo. Sau tên ấy tức, muốn báo thù, đi những bạn học trò đến hàng mà lấy đá ném vào cửa hàng và xông vào đánh người dân bà bán sách ấy bị thương. Tòa án Trừng-trị tỉnh Quảng-ngãi phạt tên Phạm-Long 2 năm tù về tội bành hung và bắt bồi 50 đồng cho chủ-hàng bán sách. Tòa thượng-thẩm xét xong tuyên án giảm phạt cho tên ấy xuống 2 tháng tù án treo và 30 đồng bồi thường.

Còn nhiều việc nữa chiều hôm nay đang xét.

Đình hội-quán Trung-hoa tỉ đức Khổng-tử — Những người Trung-hoa trong thành phố đã bắt đầu làm lễ tỉ đức Khổng-tử từ chiều hôm qua. Tối hôm nay các hàng hoa sẽ mở cuộc rước su-tử và rước đèn.

Các măng-đa bưu chính ở Đông-pháp. — Cái thời hạn tiêu hủy các măng - đa bưu - chính Đông - pháp (mandats postes Indochinois) thi định là hai năm kể từ ngày nộp tiền.

Những người có măng-đa mà đánh mất thì chỉ được kêu nài trong hạn một năm kể từ khi phát-hành các măng-đa ấy.

Cái nghị-định này thi-hành cho các măng-đa phát-hành sau năm 1922.

Ngạch quan lại. — M. Hoàng-thụy Chi, ấn sát hạng nhì hết hạn nghỉ thì nay bổ vào tòa nhì phủ Thống-sứ, kể từ ngày 1er Novembre 1922.

M. Nguyễn - khắc - Xương, thừa phái hạng tư tòng sự tại dinh quan Án Yên-bảy thì nay kiêm các việc tại Tòa án độ nhị cấp tỉnh Yên-bảy.

Ngạch Học-chính — M. Phùng-ngọc Loan có bằng Sơ-học được bổ trợ giáo tập sự.

M. Đặng-đức-Thái có bằng Tiểu học tây (Brevet élémentaire) được bổ giáo học phụ tá lương mỗi tháng 35 đồng.

Thuyên chuyển trong ngạch Tư-pháp. — M. Ng-đức-Cẩu tòng sự tại phòng dịch án Hanoi đổi đi tòng sự tại Tòa-án Hòa-giải tỉnh Vientiane (Ai-lao) là Tòa-án mới mở đầu năm nay.

Cần người làm việc. — Hai số báo 1672 và 1673 ngày thứ năm và thứ sáu tuần lễ trước, người ta có nhờ bản quán đăng tờ cáo bạch cần người làm việc, mà trong lời cáo bạch ấy đã nói rõ là chỉ nhận giấy đến ngày 15 Octobre mà thôi.

Thế mà mấy hôm nay bản-quán vẫn còn tiếp được nhiều thư các nơi gởi hỏi, ấy là tại lời tăng người một thì mất nhiều thì giờ lắm. Vậy xin hỏi chớ rằng : *« Điện nay không có ai cần người làm việc nữa. »*

Xe ngựa đụng xe tay. — Sáng chủ nhật hồi 10 giờ rưỡi, cái xe ngựa của Mme Pouget ở trường Bảo-hộ khi đi qua phố hàng Cót thì đụng phải một cái xe nhà trong có cậu bé con là Đào-trọng-Sắt ngồi. May không việc gì đến người, chỉ xe bị hư hỏng mà thôi.

(Làm trong khổ ba, một (1/3 tờ)

MỚI XUẤT-BẢN LẦN THỨ HAI

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

của NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch-thuật

Có sửa đổi lại nhiều, có thêm nhiều các bức tranh vẽ
của hai nhà danh-họa tại Hanoi là M. Tạ-đình-Ninh và M. Trần-Phềnh

Lại có mấy lời bình-phẩm của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ

Giá bán . . . . . 0$80
Tiền cước gởi (mỗi quyển). **0 . 20**

Ngài nào muốn mua, cứ gởi thư và mandat cho NGUYỄN-ĐỖ-MỤC
Trung-Bắc-Tân-Văn, Hanoi.

Có gởi bán lẻ tại nhà báo Trung-Bắc và các cửa hàng sách.
Mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. 3335

N° 89 **TRUYỆN**

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

A-tố rằng :

— Tha lỗi cho nhé !

Trung-ấy đáp rằng :

— Ồ ! Ngô-huynh ơi, ngô-huynh không phải là người không kín đáo, để sẽ xin thưa chuyện đề ngô-huynh hay.

— Chớ, ta xin hiền-đệ chớ nói chi với ta hết. Những mệnh lệnh là những vật rất thiêng-liêng ; kẻ đã nhận những mệnh lệnh ấy thì dẫn với cha anh cũng không nên nỏ bỏ một lời. Vậy ta nói để hiền-đệ biết, ta yêu hiền-đệ hơn cha hơn anh và hơn hết mọi người trên thế gian này.

— Trừ Ra-ôn công-tử chi ngoại chớ ?

— Chẳng nào công-tử sẽ thành nhân, ta thấy hiền nhiên rằng trong sự hành vi càng trong tâm tính của công-tử hiền cải đi hết, ta thấy công-tử được như hiền-đệ đây, khi nẫy ta sẽ yêu mến công-tử bội phần nữa.

— Vậy chứ ngô-huynh nói rằng ngô-huynh cũng có một cái mệnh lệnh mà ngô-huynh không cho đệ biết với hay sao ?

— Phải, Đạt-ta-nhan hiền-đệ ạ.

Người Ga-xĩ-côn thở dài mà rằng :

Thuở trước, phồng thử ngô huynh có một đạo lệnh-chỉ như vậy thì ngô-huynh đã ngỏ lên bàn kia mà nói rằng : Đạt-ta-nhan ơi, hiền-đệ khá tuyệt-cốc cải chẳng nào cho Bồ-tố, cho A-la-mĩ và cho ta nghe với nào !

— Thực vậy . . . Ồ ! Đó là lúc thiếu niên thời đại, hay cả tin, hay rộng lượng, khi đã nhiệt tâm về những điều tinh-dục thì khỏi sao huyết tính sẽ-lình.

— Vậy thì, A-tố hiền huynh hỡi ! hiền huynh có bằng lòng cho đệ nói chăng ?

— Hiền-đệ cứ nói.

— Cái thời đại đáng sàng bái ấy, cái thuở khoan-hồng ấy, cái lúc huyết tính phương-cương ấy, quả nhiên mọi vật đều tốt đẹp cực kỳ đệ không còn có phàn nàn điều chi hết thảy. Thực chẳng khác gì thuở còn cắp sách đi học. Lắm lúc gặp được thằng tử mỡ nào ở đâu, đệ đem khoe cả mấy cái chi bánh khô, cả những sự học hành, dẫn tay phải phạt . . . Lệ thay, xưa nay không khi nào đệ có ưa những sự đó cả. Lúc bấy giờ đệ là người thế nào ngô-huynh cũng biết đấy. Đệ vẫn siêng năng cần-mẫn, khẩn nẫng khẩn ấn quần áo xuềnh xoàng mọc mắc thấy anh Bồ tố ấn bận lòe loẹt đệ vẫn không chuộng. Cái áo mĩ-quái của đệ thì thông be thông bét. mùa đông thì giỏ, lợt mùa hạ thì nắng xiên. Ngô-huynh coi đó mà xem ngô-huynh bạ, đệ vẫn thường gồm những kẻ ra bộ chuộng cái xấn hơn cái tốt. Vậy mà trong thì dĩ vãng mọi sự đều không may cho đệ cả. Trong thì dĩ vãng mỗi tháng đệ lại thấy cái áo nhung ỷ cũng lần đa nay thông thêm ra một chỗ, mà trong cái tài bỏ xu thì lại hại đi mất một đồng 6-cưu vàng. Thì bấy giờ toàn là những chuyện nhẩm nhí lắng nhăng rất là đáng ghét, duy đệ chỉ tiếc cái linh bé bạn của chúng ta mà thôi, vì đệ cho được có một cái trái tim lạ lùng lắm, bao phen bị mưa sầu gió thảm thổi qua nhưng lần áo rách, xiên qua những chỗ đa thị bị gươm đâm giáo chém thủng ra mà thấy vào đến tận trái tim ấy cũng không làm cho trái tim ấy khô-héo đi được.

A-tố rằng :

— Bao giờ chẳng ta chết thì cái tinh bé bạn mỏi bỏ, hiền-đệ chớ khá phàn nàn. Bằng hiền chi giao, có biết cho nhau mới là tri kỷ. Ta ngẫm ngợi không nói cho hiền-đệ biết cái chuyện đi sứ bên Pháp-quốc, nên lúc vừa rồi hiền-đệ mới nói khích bác ta . . .

— Đệ ?...

— Trời ơi ! hiền đệ cứ hiền đệ có biết cho rằng : từ nay mà đi, bao nhiêu sự mệnh trên thế gian này ta đều dồng dạng hết.

A-tố bỏ các giấy má vào tái, đứng dậy rồi gọi chủ quán đến chi tiền.

Đạt-ta-nhan rằng :

— Từ khi đệ kết bạn với ngô-huynh, đệ chưa từng có phải trả một đồng xu cơm bàng nào cả. Thời thường anh Bồ-tố, đôi khi anh A-la-mĩ còn ngỏ huynh thì chẳng mấy khi không. Cứ đến lúc ăn đã nước thì ngô huynh lại lôi tái tiền ra, bảy giờ đệ giàu rồi, đệ xin thử trả xem có anh bàng không nào.

A-tố lại bỏ ví tiền vào tái mà rằng :

— Thì hiền đệ trả đi !

Rồi đó hai người đi thẳng ra bến tàu. Đạt cũng quái nhìn lại đăng sau đi sẵn sóc đến cái xe tiền liền khéo ruột cồn mình. Cái cảnh đêm tối vừa mới đem nhận thì sẵn sàng lên chốn ngàn nước vàng hoe của sông Tam bạch, chỉ nghe thấy những tiếng kiệu hàng khuân vác thình thình, tiếng dòng dọc chầy, tiếng máy tàu kêu, cái trái tâm của các nhà ngụ lâm đã nhiều phen thổn thức về những sự đó, nên xông pha ngay hiểm ở nơi sông bể nay có thấm vào đâu. Lần nầy hai người định đáp một chiếc tàu lớn ở Ga-vesend, vua Sắc-lê đệ nhị lại cho người hai tên thị-vệ Tô-cách-lan và một chiếc bao thuyền đi để làm vinh hạnh cho viên sứ-giả của nhà vua tuyển được ở nước Pháp. Những việc lật vật ấy nhà vua vẫn hay ra điều tế lễ. Nên đêm thì chiếc bao thuyền chờ khách vào áp mạn. Tám giờ sáng thì tàu đến bến Bun-loán.

Trong khi Bá-tước cùng Ghi-mô sắp nguya đi đi thẳng về Ba-lê, thì Đạt-ta-nhan chạy đến quán trọ. Cái toán quân nhỏ của Đạt vẫn theo lệnh Đạt mà chờ tại đó. Khi Đạt đến thì các me-sử ấy đang đánh chén, nào sò nào cá, nào rượu thơm từng, vui vẻ hả hê, nhưng chưa có bác nào ra ngoài cái giới hạn của trí khôn cả, thấy chủ tướng về thì mừng rỡ reo rầm cả lên.

Đạt-ta-nhan rằng :

— Ta đã về đây ; việc chinh chiến đã xong rồi. Trước ta hứa rằng cho mỗi chủ một số tiền lương phụ cấp, thì nay đã đem về cho đây.

Mắt nào mắt ấy đỏ hào quang ra cả.

— Ta đánh cuộc rằng chủ nào giàu nhất nữa cũng vị tất trong hầu-bao đã còn được hơn trăm lạng.

Cả đám reo lên rằng :

— Thực vậy đi !

Đạt-ta-nhan rằng :

— Cũng nhờ về cái thì-đoạn của ta đã khéo cướp sống được cái thằng lái buôn khéo nhất bên nước Anh mới lập xong được từ thương-ước. Vậy thì bay giờ ta nói rõ cho các chú biết, cái thằng ta bắt cóc đó là người giữ kho của Môn-cơ-tướng quân đây, các chú ạ.

Nói đến đây giữ kho thì thấy kiến hiệu ngay. Trong toán quân duy chỉ có một tên Miên - vinh là Đạt-ta-nhan nhận thấy trong cặp mắt có dáng không tin mà thôi.

Đạt-ta-nhan nói tiếp rằng :

— Cái thằng giữ kho ấy, ta đã đem nó đến một chỗ đất trung-lập, nước Hòa-lan, ta bắt nó ký vào tờ điều ước, rồi chính ta lại đưa nó về Nữu-cát-sơn. Nhưng cách ta đối đãi với nó dường như nó cũng vui lòng, nào cái hòm gỗ thông thì khuân vác không dám lúc lắc, lại nhồi bông nhồi trấu êm đềm, nên ta đã xin cho các chú được món tiền thưởng đây.

Cả ta-nhan xem một cái bao khá to lên trên khăn phủ bàn, thì anh các sĩ thấy vẻ tinh mà cũng tay ra phân phát cả. *(Còn nữa)*

ĐỨC-LONG

Số nhà 90, phố Mã-mây Hanoi (Tonkin)

Hiện tôi có bao đủ các thứ bao, bao gai, bao cư, đay, gai tây, dây đay là cùng các thứ dệp là, các thứ hạt lâm dầu, các thứ dầu để nuôi súc vật và bón cây vân vân, cùng là đủ các đồ vật làm ra và cuốc, xẻng, búa, rìu để các thợ sơn-tây, các thợ đánh vôi vân.

Xin quí khách chiếu cố cho, hiện tôi xin tính giá phải chăng không đám ăn lãi nhiều.

ĐỨC-LONG-HIỆU

2058 chủ-bạch.

Hỏi kẻ phải đau

Hay hỏi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quản mà đã chữa thuốc không phải dường, hoặc là đã không chữa chắt nhỏ cả, nay hỏi những người phải đau khi quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; nay hỏi các người phải những lao, nay tôi phuyên cáo người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhược tên. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu cả bệnh mà không chữa đi, thì trong 10 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỏi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu-diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được. ❸

Vậy các viết thư cho hiệu Bác-sĩ MONTÈS số 84 *Paul Bert Hanoi* mà bài mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 2 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa cáp, uống một lọ, thì thấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có tiếng đồn đại bổ cả.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ màu nâu (*brune*)

Thứ hung hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) là chính là Dầu cá của hiệu *Montès* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh ho rất thần-hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4$45

Đã 0$65 Tem 0$10

Sáu lọ. . . . . 24$50

Độ 3$60 đến 3$70

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÈS

Thuốc thuốc bổ máu

Mỗi chai phân to lắm. 1$60

Một lít. . . . . 3$00

MORRHUOL CHAPOTEAUT

Simple et crécasote. Dầu cá viên nang bổ tỳ và hạng chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch: như bệnh grippe, bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chi trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đừng hễ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ cảm ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng pha ở người cho nóng đến thì phải trong 24 giờ là xuất.

Bác-sĩ MONTÈS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin nhớ ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản quán xin giấy quán báo, chứng lại thì nên thì hiệu rõ rằng vào đấy, về gửi theo hai bức (0$20) bằng tem cũng được, để khỏi thất giấy quán báo.

❸ Nếu không gửi tiền theo thì cứ để người gửi xã hoặc phải trả riêng lấy.

Dịch trâu bò. — Các thể-lệ trong nghị định ngày 15 Février tuyên cáo rằng địa-hạt sở Thú-nghiệm canh-nông ở Tuyên quang có bệnh dịch trâu bò thì nay thí-hành cả ở các tổng Diên-sơn, Đoàng-yên huyện Yên-sơn tỉnh Tuyên-quang.

Lịch sang năm. — Xin nói để các ngài biết rằng nay bản quán đương sửa soạn in lịch sang năm và đã vẽ được mấy kiểu bìa lịch rất ý tứ, rất đẹp đẽ. Sau đây lại in mẫu một ngày lâu năm ta để các ngài biết cho rằng tử lịch của bản quán làm ra thật rất tiện cho việc xem ngày, mà nhà nào đã có thứ lịch này thì bất tất phải mua quyển lịch tàu nữa.

FÉVRIER

16

VENDREDI

Fête du nouvel an annam.

1er jour de 1er mois de Qui Dậu

小月正

Kiến Giáp-dần — 56è Canh-thân

壹初

Ngày Canh-thân

Hành-Mộc — Sao-Quỉ — Trực Phá

KỴ Kinh-lạc — An-sáng — Thần-ngu — Kiến-vàng Thành phục — Hàn-lang

LỄ NGUYÊN-ĐÁN

Xuất hành nên đi về hướng Tây Bắc, giờ Sửu tốt, giờ Thìn cũng tốt.

Vậy nếu các đại thương gia gần xa cần phải thừa lịch cho qui hiệu thì xin mới lại ngay bản quán mà đặt trước, nếu không đặt trước thì sau sẽ phải chịu giá đắt và lại khó có bản vẽ đẹp nữa.

Ngài nào ở xa, muốn viết thư về, xin cứ gửi cho ông Quản-lý nhà in bản quán như sau này:

M. Bùi xuân-Thanh
61-63, Rue du Coton, Hanoi.

VIỆC BẮC-KỲ

HẢIPHÒNG

Chim chẳng trứng, trứng phải người. — Báo *France Indochine* có đăng rằng:

«Chiều thứ bảy, hồi 13 giờ rưỡi, có một người Tây đang sắn bắn trong quãng đất bỏ không ở giáp đường xe-hỏa, gần phố Cầu-đất, bắn ngay phải một người thiếu-niên Annam là Bùi viết Nhơ ở làng Hàng-kênh bị trọng thương.

Đoạn rồi người ấy vào ẩn ở số 137 phố Cầu-đất mà không ra cứu cho người bị thương.

Bùi-viết-Nhơ phải thương nặng ở cánh tay và nách bên hữu phải khiêng ngay vào nhà thương để gấp đạn. Tòa án đang cho tra xét.

Thảm-trạng. — Sáng hôm qua, hồi 7 giờ, người ta thấy một cái xác đàn ông chừng 30 tuổi vứt ở đàng sau nhà Máy-sợi.

Tự tử — Chiều hôm kia, hồi 16 giờ một người đàn-bà Khách tên là Chương-Chi ở phố Tonkinoise uống thuốc-phiện tự tử, phải khiêng ngay vào nhà thương.

HÀ-ĐÔNG

Cuộc diễn thuyết. — Hôm qua M. Paul Monet có diễn thuyết ở Hà-đông để bà cáo với nhân dân biết cái chủ nghĩa, cái mục-đích của hội Việt-Nam thanh-niên. Nhờ có quan Công sứ Delamarre có lòng chiếu cố, và có quan Tổng-đốc Hoàng-trọng-Phu, là hội viên Bảo-trợ của hội Việt-Nam thanh-niên, để sửa soạn cho một chỗ diễn-đàn rất là chỉnh lễ ở giữa một gian chợ cao rộng sạch sẽ, chỗ sân bộ các quan ngồi lại có quẩn lá, cắm cờ tự nhại.

Có các quan, các viên chức các tòa, những nhà hào-mục, những ông giáo-sư cùng là những học-sinh đến dự thính đông lắm. Hết cả cử tọa nghe ông Monet nói đều ra đáng vai mừng cảm động, nên khi ông diễn-thuyết tiếng Pháp xong và các thông ngôn đã giảng ra tiếng Annam rồi thì từ các quan giở xuống đều vỗ tay khen chức vang động

THƯỜNG-TÍN

Việc cướp ở làng Đại-gia. — Trong một số báo trước, quí-báo có đăng rằng bọn ăn cướp vào nhà Mục-thóc ở làng Đại-gia đêm 27 September thì đã bị bắt cả rồi.

Nay hỏi ra thì khổ-chủ bị hại nhiều lắm. Số tiền mất những ba nghìn bảy mà không biết vì lẽ gì trong giấy khai nghe đâu lại nói có một nghìn. Xuýt nữa thì việc cướp ấy lại chỉ khai là việc mất trộm mà thôi. Nhà khổ-chủ bị quân cướp đốt cháy cả mặt, muốn xin đến nhà-thương chữa thì có người lại ngăn cản chẳng cho làm việc đi. Làm thân người nhà quê, lắm lúc thật cũng khốn nạn thật, đã mất cướp lại bị lôi thôi lắm khoản thiệt thòi nữa. Nghĩa là nói rằng vì một nhà Mục-Thóc mất cướp, cướp chạy đi xa rồi mà tổng ý với làng làm nhà cũng bị thiệt tiền lấy thì không biết tiền ấy chạy vào đâu?

Th.-Ph lai cảo

KIẾN-AN

Nghỉ gật. — Về mùa gật tháng mười năm nay, các trường học Sơ-đẳng ở tỉnh Kiến-an được nghỉ từ ngày 19 Novembre đến 3 Décembre.

BẮC-NINH

Nghỉ gật. — Về mùa gật tháng mười năm nay, các trường học Sơ-đẳng ở tỉnh Bắc-ninh được nghỉ từ ngày 28 Novembre đến ngày 12 Décembre.

CAO-BẰNG

Hội Trí-tri. — Hồi 8 giờ tối hôm nhá nhật 8 Octobre vừa rồi quan án Phạm-bá-Rong quyền Tuần phủ Cao bằng, là Lâm-thời chánh hội trưởng hội Trí-tri có diễn thuyết tại nhà hội về ngày lễ bộ Vạn thọ tiết.

Đại ý ngài nói rằng đến mồng một tháng chín ta này là ngày Vạn-thọ ngài sẽ làm lễ thiết triều bái hạ; sẽ mời các qui-quan về đến thì lễ; sẽ thông đạt các bực lại-mo quan các nhà thân hào và các ông có phẩm hàm đến dự lễ; quan án diễn giảng trong nửa tiếng đồng-hồ từ ý rót hơ mỹ nghĩa lý rất sâu xa. đến nỗi cử tọa không ai là không biểu đồng tình với ngài cả. Kế đến các hội viên đều ngồi lại đàm luận vui vẻ đến khuya mới ra về.

Nên hội Trí-tri tỉnh ta tối nào cũng có những cuộc thanh đàm tao nhã như thế, để đem những tư tưởng hay những ý kiến tốt khuyên bảo nhau nhận chân thực-hành để làm gương cho công chúng, thì con đường văn hóa sau này há chẳng nhân đó mà thịnh hành tiến đạt ru!

Giản-khanh

HƯNG-YÊN

Hỉ tín. — Hôm 15 Octobre, ông Phạm bá Tuỳ, kỳ-lục ngạch tòa Sứ có làm lễ thành-hôn cho trưởng-nam là M. Phạm-gia Bỉnh mới cỗ Cao-đẳng Pháp-chánh kết duyên với cô Mai là lệnh-ái ông phán Phan ở Sơn-tây. Xin có lời mừng tân-lang và tân-giai-nhân.

Trường Tổng-lý quy thứ

Học trò trường Tổng-lý quy-thức học hết hạn đã bắt đầu thi ra từ sáng hôm thứ năm. Đến thứ tư 13 Octobre sẽ thì kỳ vấn-đáp. Có hơn 90 học-sinh ứng thi.

Ngạch quan lại. — M. Đoàn văn Thịnh hậu-tuyển tri-huyện tòng sự tại Tòa-án mới được bổ tri-huyện Đông-triều đã thượng lộ chiều hôm 15 Octobre. Hôm đi anh em đi tiễn đông lắm.

PHỦ-LÝ

Bắn được cọp. — Cách mấy bữa đây, cai Hai làm ở đồn-điền Chi-nê thấy cọp đã mấy lần bắt mất bò của chủ sao lập mẹo bắn được một con cọp. Hiện đã mang trình quan trên để lĩnh món tiền thưởng.

Cẩu cho. — Hôm mồng 5 tây vừa rồi Ng-thị Quyền, quán làng Kiên-khê, tổng Kỳ-cầu, huyện Thanh-liêm vào rừng Võ-giang hái củi, lại bị gấu cho phải khuỷu tay phải, xem ra có phần đau đớn lắm. Thân nhân đã mang ngay lên nhà thương Phủ-lý buộc thuốc.

Phát bệnh sởi. — Trời về thu tiết mà nhiều khi còn thấy nồng nực chẳng khác mùa hè. Nên chi con trẻ nhiều đứa lại phát sởi nữa.

Trẻ chẳng tha. — Hồi 8 giờ tối hôm kia có một người đàn ông rõ một đứa con trai của một người bạn ở làng Phạm-xá, thuộc huyện Thanh-liêm. Khi lên tới gần ga Phủ-lý thì trời đã tối, người này liền lấp mẹo, bảo đứa bé đưa khăn áo và đồ vật để giữ hộ, rồi chàng tếch thẳng. Không ngờ thay cho đứa trẻ này kêu khóc hồi lâu sau có người đưa lên trình Cẩm, chưa tường sở Cẩm đã truy tầm được quân trộng gọi đề mặt lấy chưa?

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Trường Pháp-Việt phủ Hà-trung Ngày chúa-nhựt 24 September 1922, tại trường Hà-trung có làm lễ phát phần thưởng cho học-trò.

Bảy giờ rưỡi quan Đốc-học Grif lont đại diện quan Công-sứ và quan Thương-chánh Lecœur ở Đò-lèn tới nơi thì có quan Phủ, ông Đốc giáo trường cùng hàng phủ ra tiếp.

Các quan có khen quan Phủ góp tiền dân mà lập được cái trường khá lắm!

Đúng 8 giờ, vừa pháo nổ dứt thì ông Thái thúc-Hoành đọc bài diễn-văn bằng tiếng Pháp, đại ý nói cám ơn các quan và các ông đến dự cuộc phát phần-thưởng, nói về lại lịch trường trong Bổ-phủ, khuyến khích học trò, cảm tạ các người có lòng từ thiện đựng trường và dạy dỗ trẻ con. Vừa dứt lời vỗ tay rầm lên, rồi đến một ông giáo đọc bản dịch tiếng Nam, bài diễn-văn ấy.

Sau quan Đốc Griffont đáp lại một bài rất dài, đại ý nói cám ơn các ông đến dự cuộc, nói M. Hoành là người học-trò xưa ngài có dạy, mà ngài vẫn biết là một người giỏi, lại khen ông Hoành, không đổi tánh cũ, cứ chăm chăm, chăm chỉ làm việc như lúc còn học trò, vì vậy trường ốc trường cảnh, học-liệu trang hoàng, xếp đặt một cách khôn khéo. Nói học-trò cũng các thầy giáo được gặp ông Hoành là cái gương su-phạm đó. Sau nói phủ Hà-trung mà được thầy tốt đến đó cho nên cái trường trò nên trường thứ nhì tỉnh Thanh-hóa, ấy là nhờ lại về vang của Bổ phủ vậy. Vừa dứt lời thì tiếng pháo lẫn tiếng vỗ tay thật là vui vẻ. Liền có một ông giáo xuống tên học-trò ra lãnh thưởng.

Khi ấy lần lượt các học-trò lên lãnh thưởng mà cảm tạ các quan. Đến 10 giờ thì xong, học-trò ra về kẻ đem cái màn trắng tinh (moustiquaires) kẻ mang cái bóng đẹp, kẻ ôm quyển sách đỏ, quyển xanh, quyển lục, quyển vàng, thật là vui mắt!

Xưa, trường này chỉ có hai lớp: Đồng-ấu và Dự-bị, học-trò không có bao nhiêu, nhưng quan Phủ Tòa-thất-Tu cả quyết làm thêm một cái nhà hai lớp nữa, rồi xin thầy thì quan Sứ Lesterlin nhất định xin đổi ông Hoành ra đó, lập trường học-trò rất nhau đến mãi, nay hơn 300 người. Ông Hoành dạy lớp nhất tỉnh Thanh-hóa hai năm và dạy Quốc học ở Huế lâu, cho nên lập thành được nhiều người lắm. Thấy nhiều ông giáo-viên, tham tế, tham biện, thầy thuốc, thông-phán, trợ giáo, giáo-học đến là học-trò ông Hoành cả.

Đế-phủ mà được một ông Đốc xứng đáng và quan Phủ biết lòng giáo-hóa đến dân, thật là hợp thời vụ phong trào cạnh tiến lắm.

Một người trong phủ lại cảo

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, công, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 HIỆU-THỊNH kính cáo.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

鋪金寶南

BIJOUTERIE - ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi - 16, Rue de la soie, 16 - Hanoi

CHÚ-TẠO: — Vòng, xuyến, hạt, nhẫn, giấy đeo đồng hồ, giấy truyền, dây, gấy, cân ô, tới-bạc, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lào, vỏ điếm, v. v... bằng vàng đúng tuổi đúng cân và toàn bạc nên Cô nhiều thợ khéo để làm hàng. Ân các qui khách đến tới-tiện.

BÁN: — Vàng diệp Vĩnh thành-long một đề thợ đủ các mùi; ngọc-thạch, giấy đeo tuổi ngà, giấy kim-khánh giấy tây tốt tiền, đồng-hồ quả quít và bọc vỏ vỏ kẻu, v. v.

Buôn bán chắc chắn, xét tay sợ tin cẩn lắm yêu.

2.42

NHÀ-ĐẺ MỚI

70, Phố Hàng-Bông Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur FAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạch, đèn máy, đủ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu bà nước nôi, giặt giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng cái và có tã, có xiêm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thi-Lý và bà Ng-thị-Yến ở nhà trong Nhà-đẻ hàng Bông để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tối ngày nào cũng lên thăm hỏi mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiền sản huyết bạch, hiếm hoi muốn chữa đẻ vào chữa cũng được (năm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức. ✓

Mỗi bà một buồng 10 ngày. 6$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10.00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. 20.00

✓ Ra vào tự do

2557

XIN XEM CHO KỸ

Phàm những các qui-khách nam bác thấy có đăng cáo-bạch cần bán-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không đặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đăng-bố ba chúng mà ở ngay giữa phố Trảng-tiền, số nhà 84 Hanoi,

Nay kính,
Ed. Montès,
« 84 Rue Paul Bert Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SĂN NHIÊN 祭

Tối thứ ba:

NAM-QUỐC ĐIỀU THIỀN

Ta thường xem tích « Lã Bố hí Điêu-Thiền » đó là người đàn bà ở nước Tàu, còn Điêu-Thiền ở đâu cũng cái tâm-cơ, cái mưu-lợi cho đến cả cái kế liên-hoàn cũng chẳng thua gì Điêu-Thiền đời Tam-quốc.

Tối thứ tư:

Á-NHÂN KHAI KHẨU

Vai nhất là hồi thắng cảm ra hiệu xin thề tử cho ông Hoàng.

CINÉMA PALACE

(*Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert*)

Tuần lễ từ thứ tư 18 đến thứ ba 24 Octobre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

TUẦN LỄ ĐẶC BIỆT

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

«CON PHƯỢNG MẤT CON»

Bài thứ VI

Nghỉ

« INTOLÉRANCE »

Bài I, II, III và IV

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-báo rằng: phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-da (mandats-postes); chớ đừng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giản thư (timbres-postes), từ thứ 0$.10 (0$04) trở xuống; chớ đừng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay timbres de dimension.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八廿牌門街浦行西河京東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chủ trương của chúng tôi là để chiêu khách; chứ nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thủ thức rất quí, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đong dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, từ bình bằng sứ, văn văn.

Marque Déposée

Cũng kỳ lâu vừa rồi, bản-hiệu đợi mới thỉnh thêm được giấm ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Cộc ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

2030 *Bijoutier, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi.*

Giải thưởng văn về bài ca soạn cho con trẻ ở Âu-trí-viên

Đề mục. — *Một bài ca « thượng-lục hạ-bát » để dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Âu trí-viên (幼稚園), nghĩa là lại những nơi mà nay mai hội Khai-trí tiến-đức sẽ lập ở các thôn xã để trông-nom con trẻ từ bảy tuổi trở xuống, đợ cho các nhà có con vì bận công việc, không thể tự trông-nom được.*

Giải thưởng. — *Giải nhất: hai cái khăn thêu của Ngô-thị-Quyên nữ-sĩ và một cái biển khắc bốn chữ sơn son thiếp vàng, đáng giá một chục bạc, cũng là tiền của nhà nữ-sĩ ấy, còn bốn chữ khắc trong biển thì của hội-đồng điểm-duyệt nghĩ tặng.*

Giải nhì của Chợ-thiện-đường: một bức thêu bằng vóc đại-hồng, cũng có bốn chữ của Hội-đồng điểm-duyệt.

Giải ba của hiệu ảnh Thụy-ký: một bức ảnh phóng-đại.

Giải tư của M. Hoàng-xuân-Lan là chủ xưởng đúc đồng: một cái lư đồng cũng có chạm may mắn.

Kỳ hạn. — *Đến ngày 31 Décembre thì hết hạn thu quyển.*

Quyển thi. — *Muốn cho tiện việc rọc phách các bài thi, xin nhất luật dùng giấy tây trắng, để nguyên cả khổ rộng, mà viết một mặt, trang trên để tên và chỗ ở, trang dưới viết bài thi, dưới bài xin đừng ký tên. Những bài dự thi, xin bỏ riêng vào một cái phong-bì giấn kín, ngoài phong-bì nhớ để cho hai chữ « VĂN THI » thực rõ, để khi nhà báo tiếp được, sẽ cất riêng ra một nơi, đợi khi hết hạn mới bóc. Ngài nào dự thi, xin cứ gởi đến bản-quán, 61-63, phố hàng Bông, Hanoi.*

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng Chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Thương giới tân văn

Ngày 17 Octobre 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . . 7 f. 10
Nhà Ngân-hàng . . . . . . 7 . 10

Đấu giá

Đến ngày 25 Octobre 1922 hồi 16 giờ tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá làm một kho bạc cho thành-phố Haiphong.

Việc làm định là. . . . 44.991p.52
Ký quĩ tạm. . . . . . . 740 . 00

Đến ngày 25 Octobre hồi 16 giờ 15 tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu việc khơi sông dẫn nước dài 12 416 thước ở trong sông Cầu (Thái-nguyên).

Việc làm định là. . . 417.625p.10
Ký quĩ tạm . . . . . . 7.000 . 00

Cũng chiều ấy hồi 16 giờ rưỡi, tại sở Lục lộ Hanoi sẽ đấu giá thầu đổ đất và xây cầu cống trong khoảng từ Navay đến đèo Nghiêu loan, đường thuộc địa số 8 từ Km. 189 86 đến 147.500 tỉnh Bắc-kạn.

Việc làm định là. . . . 34 881p.80
Ký quĩ tạm . . . . 580 . 00

NHÀ TẮM VỆ SINH

48, Rue du Lac, Hanoi
(Phố Bờ-hồ, số nhà 45)

TRANH VẼ

Bán buôn — Bán lẻ

Bản-hiệu mới vẽ và mới in được nhiều thứ tranh thủy-mạc và tranh thuốc theo lối mới, rất đẹp và rất nhã. Lại có nhận vẽ các kiểu như là: kiểu thêu, kiểu dệt, kiểu đen, kiểu giầy cườm vân vân.

Lại có nhận bán truyện
SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN
của ông Nguyễn-đỗ-Mục nữa.

HOÁN-VĂN
Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ truyền-thần
73, Phố hàng Đồng, Hanoi

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

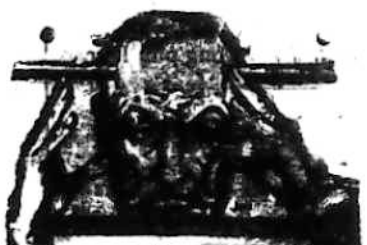
Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đòi hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quản ấy, để cho người làm dễ tìm kiếm. Kẻo các ngài thường hay ký tên văn tắt, hoặc thảo quá, không coi đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

Cần người làm việc

HỘI QUẢNG-HƯNG-LONG, số 79, phố hàng Bồ, Hanoi, cần mấy người bán hàng.

Phải người biết đồ hàng Quincaillerie và Mercerie và cách tiếp khách mới được.

Ai đã thạo việc mà có giấy chứng chỉ thời cứ lại mà xin. 2078

● BỆNH NHỨC ĐẦU
như cầm lình đâm vào

Khi mới phải đau thì thấy nhức đầu, đau mắt, rồi sau sinh ra bệnh chóng mặt. Hai bên thái-dương thấy đật mạnh, tai thấy ù-ù, người bệnh thì thấy đau nhức lạ-lùng hình như cái lình nó đâm vào đầu vậy. Rồi thì chuyển-động đến cả tâm can, sinh ra đau tức, đật gân, trống ngực, lấp các đường mạch máu (mạch máu sưng lên, sây sát các mạch máu, trĩ-hạ), não-nắt. Những đàn bà thì kinh-nguyệt bất điều, mà đau-đớn lạ-lùng, huyết không được sung-túc, thường hay ra mẩn cam, sức khỏe yếu dần đi. Tuy vậy mà muốn chữa, thì cũng không khó gì, chỉ dùng thứ thuốc:

Dépuratif Richelet

có thể khỏi hẳn ngay được các bệnh cần đã mắc phải từ trước. Bây giờ các gân cốt lại vận-động như thường.

Thực là một thứ thuốc rất thần-hiệu, chữa khỏi kể có đến hàng nghìn bệnh sần mẩn cùng bệnh ở ngoài da.

Bệnh dù nặng, dù lâu, dù chuyển sang bệnh gì mặc lòng, dùng thứ thuốc này thì hết sạch, mà không còn một thứ bệnh gì ở ngoài da nữa, như bệnh cái cam ở mặt, bệnh lang-ben hắc-lào.

Thuốc « DÉPURATIF RICHELET » nay có bán ở các hàng thuốc lớn.

Thực là công hiệu!

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC
Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.
BÁN TẠI
NHÀ
GUIONEAUD FRÈRES
ở Hanoi-Haiphong,
và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh. 2051

HIỆU BÀO-CHẾ và LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ *để chữa a-phiện*
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 00 một chai

Theo luật mới — Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan Đốc-tơ người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc bổ sức: kém ăn-ngủ, mệt mỏi, không muốn làm việc gì: dùng thuốc này hợp lắm!

Mấy thứ bản-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là **914**, *trị bệnh Giang-mai*
Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL *đặc-cả, sổ-mũi.*
Thuốc lao *chỉ người lớn dùng được thôi*
Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống — 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt — 0 90 một chai
Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ: uống thuốc cachets antiseptiques và thụt thuốc blenhorricide của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được vô số người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau bụng, gió con, uống thuốc này đổi máu xấu lấy lại máu tốt trong mình để hạn kém.

ĐỒ BUỘC THUỐC
đồ dùng để thí-nghiệm hóa-học
ĐỒ MO-SẼ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA
và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc *Bromure*
Bán cuộn và bán bao kín
Bán cất và bán lẻ
• THUỐC DÉRÊ •
6 $ 00 một chai 1/4 littre
Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ. Uống thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mấy chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất quí; vì chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn littre. Giá có 5 $ 00 mà thôi.

Ancien Établissement TSANH-TSOI dit TRẦN-TÀI-MẬU, Fondé en 1892

茂 才 陳

TÉLÉPHONE
N° 687

TSANH-HAP-TSAO Frères, Successeurs

海 東
防 京

N° 161, Quai Canton. — HAIPHONG

Chuyên nghề thầu khoán, làm cửa nhà và cầu cống

Bán đủ các thứ gỗ nguyên cây và gỗ sẻ các hạng gửi đi các nơi, có máy cưa (Scierie) làm thật nhanh và cẩn thận, và có đứng nhận bán xi-măng cho sở Cimenterie.

Làm đủ các hạng ống xây cống, dẫn thủy bằng xi-măng (buses en ciment).

Làm đủ các thứ chấn-song, tường-hoa, gạch-hoa đủ các mùi bằng xi-măng để lát nhà.

Làm đủ các thứ Sơn cửa nhà, Huile, Peinture, Verni, dầu Essence térébenthine, Colophane và Cire đóng chai.

Có be-cạn (bassin de radoub) cho thuê để chữa Tàu-thủy

Quý-khách ở xa cần dùng việc gì hay muốn mua thức gì, xin cứ viết thơ cho Bản-hiệu, hoặc chữ Tây, chữ Tàu chữ Annam, Bản-hiệu cũng xin trả lời ngay lập tức. 2093

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2060

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

ĐƯỜNG YÊN-LÝ ĐI CHỢ HIẾN
Ở ga YÊN-LÝ chạy hồi 8 giờ rưỡi sáng sau chuyến xe lửa thứ nhất ở Bến-thủy và ở Vinh ra.
Ở CHỢ-HIẾN (Phủ-Quì) đi hồi 1 giờ chiều đến ga Yên-lý vừa kịp chuyến xe lửa về Vinh và Bến-thủy.

Auto-Postale

ĐƯỜNG VINH VÔ HUẾ
Ở VINH đi hồi 4 giờ sáng đến Đông-hà vừa kịp chuyến xe lửa vào Huế.
Ở ĐÔNG HÀ ra hồi 3 giờ sáng sau khi chuyến xe lửa thứ nhất ở Huế ra.

Công-Ty chúng tôi xin trình quí-khách biết rằng: kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Quì và Phủ-Quì ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Quì có 5 phiên chợ Hiếu buôn bán sầm uất lắm, các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đônghà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ-Hiến thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare. 2012

Société des Phosphates du Tonkin

Bureaux et Usine à Haly-Haiphong

CẨN CẨN TRỌNG — Chúng tôi kính trình các qui khách biết rằng chúng tôi mới biết được mấy người nhà quê mua trả đem rà nhỏ đất nát đồ làm phốt-phát (phosphate) giả để bán và bán giá rẻ hơn giá Phốt-phát thật.

Bột phốt-phát thì bao giờ cũng nhỏ hơn các thứ bột khác, không có thứ bột nào nhỏ bằng.

Vậy các qui khách khi mua phốt-phát, đừng nên tham rẻ mà mua phải phốt-phát giả, và nên cẩn thận đổ bao phốt-phát ra xem, nếu thấy bột không được nhỏ thì đừng nên mua.

Nhỡ mua Phốt-phát mà nghi hoặc là giả thì nên gửi mẫu đến cho chúng tôi thử xem.

Song nếu ai bắt được người bán phốt-phát giả mà mách bảo cho chúng tôi biết, chúng tôi sẽ thưởng 20$00.

GIÁ PHỐT PHÁT. — Phốt phát bán tại nhà máy ở Haiphong giá như sau này:

25$00	một tấn (là tonne de 1000 kilos)		hiệu « PH. 18/21 ».
22, 00	—	—	hiệu « PH. S ».
20 . 00	—	—	hiệu « PH. K ».

Phốt phát hiệu « PH. 18/21 » để bón ruộng đất chua, đất mặn.

Phốt phát hiệu « PH. S » để bón ruộng đất ngọt. Bột phốt phát hiệu này thì nhỏ hơn bột phốt-phát hiệu « PH. 18/21 ».

Phốt phát hiệu « PH. K » để bón ruộng đất ngọt. Bón ruộng đất chua, đất mặn thì lại càng tốt lắm.

Phốt phát hiệu « PH. K » này là một thứ phốt-phát chúng tôi mới chế ra có nhận lẫn mấy thứ bột Potasse (Bột-tạt) ở bên Tây đem sang.

Dùng thứ phốt-phát hiệu « PH. K » này mà bón các thứ rau (Légumes) nhất là đậy cải thì thật là tốt lắm.

CÁCH DÙNG. — Mỗi một mẫu vải bốn bao là 200 cân tây, vãi trước năm mười ngày rồi cấy cũng được, hay cấy trước năm mười ngày rồi vãi phốt-phát cũng được.

MUA LẠI BAO KHÔNG. Bao gai không (sac en jute vide) hãy cẩn lành lặn mà đem lại giả tại nhà máy ở Haiphong thì giá mỗi một cái là một hào chỉ (0$10). Nếu bao rách và hơi thủng thì chúng tôi không nhận nữa.

Các qui khách cần hỏi han điều gì nữa thì xin cứ lại nhà giấy chúng tôi ở tại nhà máy ở Hạ-Lý Haiphong, chúng tôi xin tiếp, hay gửi giấy đến cho chúng tôi xin có giả lời ngay. 2034

N. 212

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Con *Miên-thụy-anh* nói:

— Thánh-thượng đã chỉ phán như vậy, nếu chúng ta nói thực thì sau này khó lòng toàn được tính-mệnh. Thế thì chẳng thà nói dối Hoàng-thái hậu, còn hơn để chịu tội với triều-đình.

Hai tên nữ tỳ bàn định xong, liền về *Vạn-thọ-cung* tâu việc *Lệ* thừa tướng thổ huyết gần chết, thánh-thượng sợ ô-uế chốn cung-vi, đã sai vũ-sĩ đem thi-thể ra, giao cho quan *Lương* thừa-tướng thu-táng.

Hoàng-thái-hậu nghe lời tâu, giật mình kinh sợ mà bảo *Trưởng-hoa* hoàng-hậu rằng:

— Ta đã nói Phiên-tửu tất nó làm bằng nhiệt-dược, không nên cho uống càn, ngày nay để thiệt mất một vị hiền-thần giúp nước, thật là đáng tiếc!

Trưởng-hoa hoàng-hậu ngạc nhiên mà rằng:

— Khi trước con đã thử cho 4 tên cung-nữ uống, đều không quản-ngại chi cả, ngày nay không hiểu có sao lại như thế.

Hoàng-thái-hậu nói:

— *Lệ* thừa tướng sao lại vì với các cung-nữ được, thật là một việc đáng tiếc!

Trưởng-hoa hoàng-hậu có ý áy náy, không được yên lòng, nghĩ thầm: ước gì hoàng-thiên ủng-hộ, cho được qua khỏi, rồi sau ta sẽ nghĩ kế khác để khám nghiệm. Nếu *Lệ* thừa-tướng chết thì thật là em ta phúc bạc, vậy nên không được gặp hiền thê. Nghĩ vậy mới buồn-rầu mà cáo từ về cung, cũng quên không viết thư báo tin cho cha mẹ biết, chỉ đành yên lặng để đợi nghe tin-tức xem ra làm sao.

Lại nói chuyện bọn *Quyên-xương* cả thảy 4 người đến *Thanh-phong-các*, thấy *Lệ* thừa-tướng vẫn ngủ say, chẳng biết gì cả. Bọn *Quyên xương* mới vực *Lệ* thừa-tướng lên trên ngự-liễn, rồi lấy mền đắp kín, lại có các vũ-sĩ cầm ngự-tản che xung quanh.

Bọn *Quyên-xương* cưỡi ngựa đến trước điện, quát to lên rằng:

— Ai là trực-điện-quan ở đây?

Bỗng thấy một viên lão-tướng trạc độ tứ tuần, vội-vàng chạy ra mà nói rằng:

— Tôi đây tên gọi *Lộ-long-quang* tức là trực-điện-quan ở đây, chẳng hay có việc chi thế?

Quyên-xương đưa thánh-chỉ cho xem. *Lộ-long-quang* liền cầm một thanh đại-đao đi theo bên ngự-liễn để hộ-tống. Đi tới ngoài cửa *Đông-hoa*, gặp *Lương* thừa-tướng ở trong các về. *Lương* thừa-tướng thấy vậy, giật mình kinh sợ mà rằng:

— Quái lạ! Hiền-tế ta xưa nay vốn là người uống được rượu, không biết có sao bữa nay lại say quá như thế này!

Nói xong, toan chạy đến mở mền ra xem. *Quyên-xương* ngăn lại mà bảo rằng:

— Thánh-thượng thấy *Lệ* thừa-tướng say rượu quá, sợ mở mền ra, có cảm mạo phong-hàn chăng, mới giáng chỉ sai trực-điện-quan cầm đại đao đi hộ-tống. Vô-luận quan dân, hễ ai mở mền ra thì tức khắc chặt tay, rồi sau sẽ tâu thánh-thượng trị tội. Vậy xin quan thừa-tướng đợi khi về phủ, bấy giờ hãy xem, cũng chưa lấy gì làm chậm.

Lương thừa-tướng tức khắc tên kiệu về phủ trước. Khi bọn *Quyên-xương* đưa *Lệ* thừa-tướng đến cửa phủ, đã thấy hơn 10 người gia-tướng chạy đến đón xem. Các vũ-sĩ quát to lên rằng:

— Bay là người nào mà dám ngăn trở?

Các gia-tướng nói:

— Chúng tôi là gia-tướng nhà *Hoàng-phủ* và nhà họ *Mạnh*, vì nghe tin quan *Lệ* thừa-tướng say rượu, cho nên đến thăm.

Nguyên *Hoàng-phủ kinh* cùng cha con *Mạnh sĩ-nguyên* biết là *Lệ* thừa-tướng say rượu ở trong cung, mà chưa nghe được tin-tức gì khác cả, mới nóng lòng sốt ruột sai gia-tướng giả cách đến thăm để mở mền xem có sự lạ gì không.

Quyên-xương liền ngăn lại mà bảo rằng:

— Thánh-chỉ truyền hễ ai mở mền thì tức khắc chặt tay đó.

Các gia-tướng nhà họ *Mạnh* không dám động tay đến. Còn gia-tướng nhà *Hoàng-phủ* cậy có thế-lực vương-tước, vội vàng chạy đến mà bảo rằng:

— Nếu ta không mở mền xem thì về bẩm Vũ-hiến-vương thế nào cho được.

Nói xong, toan thò tay vào mở. *Lộ-long-quang* giơ thanh đại đao, rồi quát to lên rằng:

— Kẻ nào dám trái thánh-chỉ, ta sẽ chặt tay!

Gia-tướng nhà *Hoàng-phủ* kinh sợ, bất-đắc-dĩ đành phải trở về. Vũ-sĩ đẩy xe vào thẳng tướng phủ. *Lương* thừa-tướng ra nghênh tiếp. *Quyên-xương* nói:

— Nên đẩy xe vào tận cửa phòng, kẻo sợ thoáng gió. Người nhà tướng-phủ đẩy xe vào tận cửa phòng. Còn *Lương* thừa tướng thì mời bọn *Quyên-xương* ngồi uống nước trà và hỏi rằng:

— Chẳng hay cớ sao mà hôm nay hiền tế lại say quá như vậy?

Quyên-xương liền thuật chuyện vẽ tranh *Quan-âm* và ban thưởng Phiên-tửu cho nghe. Lại bảo rằng:

— Thứ rượu Phiên-tửu ấy tự Tây-phiên đem cống, tên gọi *Ngọc-hồng-xuân-tửu*. Khi trước các cung nữ uống có hai chén, còn say là đi một ngày một đêm, huống chi *Lệ* thừa-tướng lại uống những 3 chén thì tài nào mà không say!

Lương thừa-tướng nói:

— Vì thế mà khiến cho các ngài phải khó nhọc, biết lấy chi để báo đáp lại cho được.

Bọn *Quyên-xương* cáo từ lên ngựa về cung. Lại nói chuyện các nữ tỳ vực *Lệ-minh-đường* lên nằm trên giường, lấy mền phủ kín, nàng *Tố-hoa* gọi mãi không tỉnh, giật mình kinh hoảng, mới phải ngồi liền ở dưới chân *Lệ-minh-đường*, chỉ sợ có kẻ nào tháo giầy thì hoặc-giả lộ chuyện ra chăng.

Bà *Cảnh* phu-nhân cùng vợ ông *Khang nhược-sơn* và hai người thiếp cũng đến vào phòng thăm hỏi. *Lương* thừa-tướng cùng *Cừu-huệ-lâm* thì chực tại ngoài phòng.

Nhu-nương nói:

— Tôi nghe nói hễ ai say rượu quá nên dùng nước lạnh mà phun vào mặt thì tự khắc tỉnh ngay, hay là bây giờ ta hãy thử xem.

Cừu-huệ-lâm đứng ngoài phòng nghe tiếng *Nhu-nương* nói, liền gạt đi mà bảo rằng:

— Nước lạnh có thể hại người được, chớ nên dùng càn, chỉ nên dùng thứ bách-thảo-sương phơi khô rồi mà sắc nước cho uống, tự-nhiên hồi tỉnh.

Tần phu-nhân (vợ *Khang-nhược-sơn*) nói:

— Dùng thứ đậu-hủ nóng bôi ở trên bụng thì tỉnh ngay.

Mỗi người bàn một cách, đang nghị-luận phân-vân, không biết theo đàng nào thì bỗng thấy nữ-tỳ vào báo có Vũ-hiến vương và *Mạnh-gia-linh* đến hỏi thăm. *Lương* thừa-tướng bảo *Cừu-huệ-lâm* ra tiếp.

(Còn nữa).

Certifié l'insertion
Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn
Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN